

Til Finansdepartementet

27. mars 2014

**Tilrådning om utelukkelse av Genting Berhad fra investeringsuniverset til
Statens pensjonsfond utland**

Innhold

1	Sammendrag	1
2	Innledning	2
	2.1 Hva rådet har tatt stilling til	2
	2.2 Kilder	3
3	Bakgrunn	4
	3.1 Kort om Genting Berhad og Genting Plantations Berhad	4
4	Etikkrådets undersøkelser	4
	4.1 Konsesjonsområdene i Kalimantan	4
	4.2 Avskoging i Genting Plantations' konsesjonsområder	7
	4.3 Konvertering av orangutang habitater	8
	4.4 Konvertering av torvmyr	9
5	Informasjon fra selskapet	10
	5.1 Gentings kontakt med Etikkrådet	10
	5.2 Gentings posisjon	10
6	Etikkrådets vurdering	11
7	Tilrådning	12

1 Sammendrag

Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland (SPU) tilrår å utelukke selskapet Genting Berhad (Genting) og datterselskapet Genting Plantations Berhad (Genting Plantations) fra investeringsuniverset til SPU. Ved utgangen av 2013 eide SPU aksjer for NOK 364 millioner, tilsvarende en eierandel på 0,52 prosent i Genting. SPU har ingen beholdning i Genting Plantations.

Rådet har vurdert om det er en uakseptabel risiko for at Genting er ansvarlig for alvorlig miljøskade i forbindelse med datterselskapet Genting Plantations utvikling av oljepalmeplantasjer i Indonesia.

Rådet har vurdert ti av Genting Plantations' konsesjonsområder som er i ferd med å bli utviklet. Konsesjonsområdene dekker til sammen mer enn 1 500 km², og ligger i økoregioner som er kjent for sitt rike biologiske mangfold og et stort antall stedegne og truede arter. Rådets undersøkelser tyder på at selskapet i perioden 2008-2012 har konvertert ca 230 km² skog og torvmyr i syv av disse konsesjonsområdene, herunder lavlandsskog i god tilstand. Fem av konsesjonsområdene ser ut til å overlappe med områder som er kartlagt som potensielle leveområder for orangutanger. Mesteparten av disse områdene er allerede blitt konvertert, med ett unntak der rydding av skog pågår. Fire av konsesjonsområdene som er i ferd med å bli konvertert, omfatter store områder med til dels dyp torvmyr. Et av disse igjen ser ut til å ligge innenfor områder som omfattes av Norge-Indonesia-moratoriet.

Den faktiske utbredelsen og tilstanden på skog og torvmyrer samt det biologiske mangfoldet i konsesjonsområdene er ikke kjent, og det er derfor heller ikke kjent hvilke økologiske verdier som vil kunne gå tapt som følge av konverteringen. Rådet har etterspurt slik informasjon fra Genting, herunder hvordan verneverdiene blir identifisert og forvaltet. Selskapet har ikke svart på noen av rådets henvendelser.

Genting gir heller ikke vesentlig informasjon om hvilke tiltak som selskapet har gjennomført for å avbøte konsekvensene som konvertering av skog og torvmyr har for det biologiske mangfoldet. Genting er medlem av *the Roundtable for Sustainable Palm Oil* (RSPO). Ifølge selskapet skal arbeidet med RSPO-sertifiseringen av konsesjonsområdene i Indonesia starte i 2018 eller 2019. Etter rådets oppfatning er dette et uvanlig langsiktig tidsperspektiv for å oppnå en mer bærekraftig praksis. Når konverteringen av skog i mellomtiden fortsetter, sikrer ikke selskapet at viktige økologiske verdier blir bevart og forvaltet i sine konsesjonsområder.

Grunnlaget for å vurdere skogtilstand, artsrikdom og økosystemer har i denne saken vært begrenset. Rådet finner at mangelen på data og selskapets ugjennomsiktighet, omfanget av konverteringen og det faktum at konsesjonsområdene synes å ligge i områder med et uvanlig rikt og enestående biologisk mangfold, innebærer en uakseptabel risiko for at konverteringen fører til en irreversibel og sterkt negativ påvirkning på arts mangfold og økosystemer. Selskapet gir ingen informasjon om verneverdier i konsesjonsområdene og ser ut til å ha konvertert økologiske viktige habitater uten at det er gjennomført avbøtende tiltak for å redusere negative miljøeffekter. De tiltakene som selskapet opplyser om, vil etter rådets syn ikke være tilstrekkelige til å redusere risikoen for alvorlig miljøskade knyttet til den pågående og fremtidige konverteringen av skog til oljepalmeplantasjer. Rådet tilrår derfor at Genting og datterselskapet Genting Plantations utelukkes fra investeringsuniverset til SPU.

2 Innledning

Etikkrådet har vurdert SPUs investeringer i selskapet Genting Berhad (Genting) opp mot retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra SPUs investeringsunivers (de etiske retningslinjene).

Ved utgangen av 2013 hadde SPU aksjer i Genting til en markedsverdi av vel NOK 364 millioner, tilsvarende en eierandel på 0,52 prosent. SPU har ingen beholdning i Genting Plantations.

2.1 Hva rådet har tatt stilling til

Etikkrådets vurdering er rettet mot konvertering av tropisk skog til oljepalmeplantasjer som Gentings datterselskap, Genting Plantations Berhad (Genting Plantations), gjennomfører i Indonesia. Rådet har vurdert om det er en uakseptabel risiko for at Genting er ansvarlig for alvorlig miljøskade etter § 2 tredje ledd i retningslinjene for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utlands investeringsunivers.

I tidligere vurderinger av alvorlig miljøskade har Etikkrådet lagt vekt på om: ¹

- skaden er stor,
- skaden medfører irreversible eller langsiktige virkninger,
- skaden har store negative konsekvenser for menneskers liv og helse,
- skaden er et resultat av brudd på nasjonale lover eller internasjonale normer,
- selskapet har unnlatt å handle for å forhindre skade,
- selskapet har gjennomført tiltak for å rette opp skadeomfanget i tilstrekkelig grad,
- det er sannsynlig at selskapets uakseptable praksis vil fortsette.

Miljøskade knyttet til konvertering av tropisk skog

Kommersiell hogst og konvertering av tropisk skog til plantasjer regnes som en av de største truslene mot bevaring av økosystemer og biologisk mangfold. Det fører også til betydelige klimagassutslipp, og avskoging og forringelse av skog bidro til rundt 10 prosent av utslippene av klimagasser i verden mellom 2000 og 2009. ²

Konverteringen innebærer at trær blir avvirket og vegetasjon fjernet før arealet brukes til å anlegge plantasjer for produksjon av palmeolje, tømmer eller andre monokulturer. Plantasjer er monokulturer som har begrenset økologisk verdi sammenliknet med naturlig skog.

Både FN, Verdensbanken og nasjonale myndigheter i mange land erkjenner nødvendigheten av å redusere avskoging og forringelse av tropisk skog gjennom blant annet FNs *Collaborative Initiative on Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation* (REDD og REDD+) som støttes av Verdensbanken og andre. Den norske regjeringen har bidratt til disse initiativene ved å bevilge opp til 3 milliarder kr i året for å redusere avskoging i utviklingsland. Det er lagt vekt både på nødvendigheten av å redusere utslipp av klimagasser og å bevare biologisk mangfold og å fremme en bærekraftig utvikling.

Indonesia er et av de landene som Norge samarbeider med under REDD+. I Indonesia finnes verdens tredje største regnskog. Landet har også en av verdens høyeste avskogingsrater. Mellom 1990 og 2010 mistet Indonesia 20 prosent av skogen eller mer enn 240 000 km². ³ I

¹ I tidligere tilrådninger har Etikkrådet redegjort for alvorlig miljøskade. Se for eksempel tilrådninger om Ta Ann Berhad, Samling Global og WTK Berhad, www.etikkradet.no.

² IPCC (2013): Climate Change 2013. *The Physical Science Basis. Working Group I contribution to the IPCC 5th Assessment Report* <http://www.ipcc.ch/report/ar5/wg1/#.Um6XYDhFD5o>.

³ <http://rainforests.mongabay.com/deforestation/2000/Indonesia.htm>. Data basert på UN FAO *State of the World's Forest*.

Kalimantan, der Gentings konsesjonsområder ligger, har konvertering av skog til oljepalmeplantasjer vært den viktigste drivkraften bak avskogingen. Utviklingen av plantasjer er også fremover en viktig trussel mot økologisk viktige områder og biologisk mangfold i regionen. Dersom de konsesjonene som myndighetene allerede har tildelt, blir utviklet, vil 94 000 km² bli konvertert innen 2020. Nitti prosent av dette er skog, herunder 41 prosent upåvirket skog.⁴

Videre er konvertering av torvmyr en utfordring som særlig gjelder Indonesia, ettersom landet står for 60 prosent av de globale klimagassutslippene knyttet til nedbryting av torv.⁵ I tillegg til å være viktige karbonsluk representerer torvmyrer unike økosystemer med et særegent biologisk mangfold. I 2010 inngikk Norge et partnerskap med Indonesia for å støtte landets innsats for å redusere klimautslipp fra avskoging, skogforringelse og ødeleggelse av torvmyr. Som et ledd i avtalen har Indonesia innført et moratorium på utdeling av nye konsesjoner for konvertering av torvmyrer og primærskog. Moratoriet skulle etter planen opphøre i mai 2013, men er blitt forlenget med to år. Moratoriet er en del av Indonesias innsats for å kutte landets utslipp av klimagasser med 26 prosent innen 2020.

Rådet legger til grunn at de tropiske regnskogene hører til de mest artsrike økosystemene på jorda. De er leveområder for mange truede arter og sørger for viktige økosystemtjenester som karbonlagring, vannhusholdning og erosjonsvern. De er viktige for den globale miljøtilstanden, samtidig som hogst og konvertering av skog er en stor trussel mot disse økosystemenes fremtidige eksistens. Mot denne bakgrunn, samt de mange internasjonale og nasjonale initiativene som er tatt for å redusere avskoging og forringelse av tropisk skog, har rådet vurdert risikoen for alvorlig miljøskade knyttet til konvertering av skog og torvmyrer. I vurderingen legger rådet vekt på omfanget av konverteringen, i hvilken grad selskapenes konsesjonsområder overlapper med områder med viktige biologiske verdier, og hvilke konsekvenser konverteringen vil ha blant annet for truede arter og deres habitater.

2.2 Kilder

Det finnes lite offentlig informasjon om plantasjevirkksomheten til Genting eller miljøkonsekvensene knyttet til selskapets konvertering av tropisk skog. Rådet har anmodet om informasjon fra selskapet, blant annet informasjon om hvor konsesjonsområdene er lokalisert, skogtilstanden i konsesjonsområdene, miljøkonsekvensvurderinger og rapporter som identifiserer skog med høy verneverdi (såkalt *High Conservation Value (HCV) Area assessment*). Genting har ikke svart på rådets henvendelse.

Rådet har derfor gjennomført egne undersøkelser for å lokalisere selskapets konsesjonsområder. Rådet har også forsøkt å klarlegge om Genting Plantations' konsesjonsområder ligger innenfor økologiske viktige områder, om skog vil bli konvertert, og om slik konvertering vil kunne føre til at truede arter og deres leveområder går tapt. Informasjon på selskapets nettsider, satellittbilder, ulike typer kart (vegetasjonskart som viser skogtyper, torvmyrer og kart som viser arealer som er inkludert i Norge-Indonesia moratoriet), data som er offentlig tilgjengelig hos nasjonale og lokale myndigheter i Indonesia, samt akademisk litteratur er benyttet i dette arbeidet. Disse kildene gir likevel ikke detaljert informasjon om skogtilstanden eller det biologiske mangfoldet i det enkelte konsesjonsområdet.

⁴ Kimberly M. Carlson, Lisa M. Curran, Gregory P. Asner, Alice McDonald Pittman, Simon N. Trigg and J. Marion Adeney: Carbon emissions from forest conversion by Kalimantan oil palm plantations. *Nature Climate Change*. 2012 p 283-287 (2013) doi:10.1038/nclimate1702

⁵ *Fact Sheet Norway-Indonesia Partnership REDD+*, <http://www.norway.or.id/PageFiles/404362/FactSheetIndonesiaPeatMay252010.pdf>.

3 Bakgrunn

3.1 Kort om Genting Berhad og Genting Plantations Berhad

Genting er et malaysisk selskap, hovedsakelig med virksomhet innen fritids- og kasinovirksomhet. Selskapet er notert på Bursa Malaysia.

Datterselskapet Genting Plantations, som Genting eier med 54,7 prosent, driver plantasjevirksomheten. Genting Plantations er også notert på børsen i Kuala Lumpur. SPU har for tiden ingen beholdning i dette selskapet.

I Malaysia eier Genting Plantations plantasjer i Johor, Kedah, Malakka, Negeri Sembilan, Perak, Sabah og Selangor. I tillegg har selskapet majoritetsandeler i et økende antall plantasjer i Central og West Kalimantan i Indonesia. Genting Plantations opplyser at selskapet ved utgangen av 2012 har utviklede plantasjeeiendommer (*Land bank*) på til sammen 660 km² i Malaysia og vel 1 600 km² i Indonesia.

4 Etikkrådets undersøkelser

Rådet har fokusert på anlegg av nye plantasjer der konvertering av skog og torvmyr pågår eller nylig har vært gjennomført. Undersøkelsene er begrenset til årene 2008-2012 (eller frem til i dag der data er tilgjengelig). Siden 2008 har selskapets nyutvikling av plantasjer stort sett foregått i Indonesia.

Rådet har identifisert 10 konsesjonsområder i Indonesia der nye plantasjer er blitt anlagt i tidsrommet 2007-2012 (tabell 1). Disse eiendommene eies og drives av unoterte datterselskaper av Genting Plantations. I oktober 2012 kjøpte Genting Plantations en eierandel på 63,2 prosent i *joint venture*-selskapet Global Agripalm Investment Holdings Pte Ltd. Oppkjøpet bidro til å øke selskapets konsesjonsområder med 620 km² i Indonesia, hvorav ca 180 km² var tilplantet ved overdragelsen.⁶

4.1 Konsesjonsområdene i Kalimantan

Genting Plantations' ti konsesjonsområder der nye plantasjer er i ferd med å bli anlagt, ligger i West og Central Kalimantan (se Figur 1 og Tabell 1).

⁶ Genting Plantations: *Bursa Malaysia Announcement, 29 March 2013*. *Joint venture*-selskapet eier 95 prosent i tre plantasjeselskaper (PT Globalindo Agung Lestari, PT Globalindo Mitra Abadi Lestari og PT Globalindo Investama Lestari) i Central og Western Kalimantan.

Figur 1: Beliggenheten til Genting Plantations' konsesjonsområder i Kalimantan, Indonesia (røde områder).⁷

Kalimantan er den indonesiske delen av øya Borneo og har noen av de største områdene med tropisk regnskog i Sør-øst Asia med stor variasjon i økosystemer og artsrikdom. Selskapets konsesjonsområder i West Kalimantan og tre av konsesjonsområdene i Central Kalimantan ser ut til å ligge innenfor to av WWFs økoregioner, *the Borneon Lowland Rainforest Ecoregion*, og *the Southwest Borneo Freshwater Swamp Forests Ecoregion*.⁸ Begge disse økoregionene står på listen over WWFs *Global 200 Priority Eco-regions for Global Conservation* på grunn av et uvanlig rikt biologisk mangfold og fordi de er ansett som truet.⁹ Ifølge WWF er de globale økoregionene en vitenskapelig basert rangering av jordas mest verdifulle biologiske områder og omfatter habitater på land, i ferskvann og i hav og som er spesielt viktige for å bevare jordas biologisk mangfold. Den skogen som fremdeles finnes i disse økoregionene, er ansett som viktig å verne.

Godt bevart lavlandsregnskog er særdeles artsrik, og plante- og dyreliv har en høy andel av stedege (endemiske) arter som har sin naturlige utbredelse begrenset til denne regionen, slik som den bornesiske orangutangen (*Pongo pygmaeus*) og neseapen (*Nasalis larvatus*). Mange av disse artene er truet.¹⁰

Sumpskog er karbonrike økosystemer med stor variasjon i artsmangfold avhengig av jordsmonn, vannmetning og flommønster. De er kjent for å være leveområder for mange av de samme artene som finnes i lavlandsregnskogen på Borneo.

⁷ Basert på Google Earth.

⁸ <http://www.worldwildlife.org/science/wildfinder> (Se økoregion nummer 0102 (lowland rain forest), og 0153 (fresh water swamp forest) for nærmere beskrivelse).

⁹ The Global 200 er en liste over økoregioner som er identifisert av World Wildlife Fund (WWF) og som bør prioriteres for vern. En økoregion er definert som "a large unit of land or water containing a geographically distinct assemblage of species, natural communities, and environmental conditions". http://wwf.panda.org/about_our_earth/ecoregions/about/.

¹⁰ Se for eksempel WWFs økoregioner http://wwf.panda.org/about_our_earth/ecoregions/about/.

Tabell 1: *Genting Plantations' plantasjer i Indonesia som Etikkrådet har vurdert*

Datterselskap/ Beliggenhet	Konsesjons- området i km ² ¹¹ (Areal oppgitt i kones- sjonen) ¹²	Avskoget areal i konsesjons- området 2008-2012 km ²	Torvmyr i konsesjons- området, km ² (konvertert 2008-2012)	Status i konsesjonsområdet i 2012
West Kalimantan				
PT Citra Sawit Cemerlang Ketapang	158 (194)	6,4	0	Konvertering pågår. Lavlandsskog i god tilstand. 84 km ² overlapper med potensielle eller faktisk leveområder for orangutanger hvorav mesteparten ennå ikke var utviklet i 2012. Frem til juli 2013 var anslagsvis 6 km ² av konsesjonsområdet ryddet.
PT Sawit Mitra Abadi Ketapang	133,2	7,5	0	Konvertering pågår. Stort sett jordbruksområder for lokalsamfunnet, muligens med flekker av naturskog.
PT Sepanjang Inti Surya Mulia Ketapang	148,6 (198)	9,9	0	Stort sett ferdig utviklet. Tidligere et blandet landskap bestående av jordbruksområder for lokalsamfunnet og naturskog.
PT Surya Agro Palma Sanggau	205,3 (110)	23,6	32 (9,8)	Konvertering pågår. Stort sett jordbruksområder for lokalsamfunnet, muligens med flekker av naturskog. 32 km ² overlapper med torvmyr (1-2m dyp) i den nordlige delen av konsesjonsområdet.
Central Kalimantan				
PT Dwie Warna Karya Central Kapuas	151,1 (125)	46,9	0	Konvertering pågår, midlertidig stans i 2013. I 2009 var ca 1/3 av konsesjonsområdet tidligere avvirket lavlandsskog. Resten var områder tilhørende lokalsamfunnet. 102 km ² av de to konsesjonsområdene sammenfaller med potensielle leveområder for orangutanger hvorav mesteparten var ryddet i 2012.
PT Susantri Permai Central Kapuas	104 (150)			
PT Kapuas Maju Jaya Central Kapuas	200,7 (17500)	126,9	0	Konvertering pågår. I 2008 var konsesjonsområdet dekket av lavlandsskog. Mesteparten ble ryddet i løpet av kort tid. Kun flekker av skog var igjen i 2012. Mesteparten av konsesjonsområdet var potensielt orangutanghabitat.
PT Globalindo Agung Lestari Kapuas and South Barito	261 (ingen data)	0	395 (182)	Konvertering pågår. Sumpskog som var avvirket før selskapet overtok. Ca 395 km ² (70 %) er torvmyr, herunder dyp torvmyr (>4m dybde). En betydelig andel av PT Globalindo Agung Lestari overlapper med Norge-Indonesia moratoriet.
PT Globalindo Mitra Abadi Lestari Kapuas and South Barito	134,7 (ingen data)			
PT Globalindo Investama Lestari Kapuas and South Barito	152,3 (ingen data)			

¹¹ Areal er beregnet ved hjelp av Google Earth Pro basert på kart over konsesjonsområdene fra *the National Land Agency's* (BPN). Disse kan være forskjellige fra arealet som er oppgitt i konsesjonen på grunn av forsinket kommunikasjon mellom myndighetsorganer på ulikt administrativt nivå.

¹² *Location Permit* eller *Plantation Business Permit*.

4.2 Avskoging i Genting Plantations' konsesjonsområder

Basert på den informasjonen som rådet har hatt tilgang til, ser det ut til å ha skjedd en betydelig avskoging i Genting Plantations' konsesjonsområder, og avskogingen synes å fortsette. Rådets undersøkelser tyder på at selskapet har fjernet mer enn 200 km² med skog (naturskog og skog knyttet til lokalsamfunn) i Central og West Kalimantan mellom 2008-2012. Det finnes ikke tilgjengelig informasjon om skogtilstanden i disse konsesjonsområdene, verken fra selskapet eller andre kilder, men satellittbilder tyder på at lavlandsskog med tett kronedekke er i ferd med å bli ryddet i PT Citra Sawit Cemerlang-konsesjonen (se Figur 2). Dette konsesjonsområdet dekker snaut 160 km²,¹³ hvorav nærmere 90 prosent var dekket med skog i 2009. Ryddingen av skogen ser ut til å ha startet nylig.

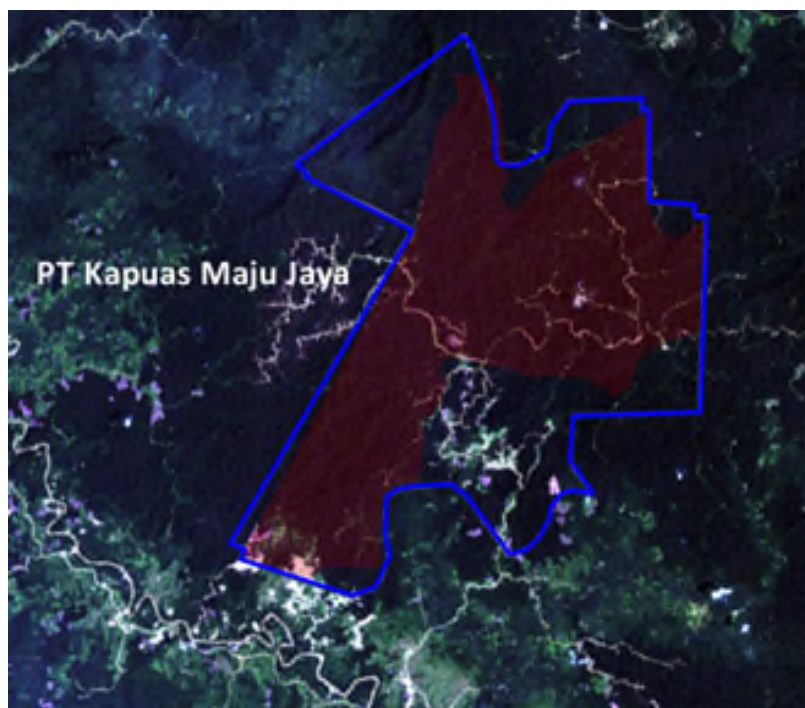
Også i et annet konsesjonsområde har selskapet nylig konvertert skog. I 2008 var PT Kapuas Maju Jaya-konsesjon fremdeles dekket av lavlandsskog som hadde vært avvirket tidligere. Satellittbilder tyder på at selskapet ryddet mesteparten av skogen i konsesjonsområdet i løpet av kort tid, og at bare flekkvise områder med skog og et litt større areal nordvest i konsesjonsområdet sto igjen i 2012. Siden 2008 ser det ut til at rundt 130 km² med skog er blitt konvertert til plantasjer (se Figur 3).

Figur 2: Konsesjonsområdet til PT Citra Sawit Cemerlang (det øvre området avgrenset med hvite linjer).¹⁴ Bildet til høyre er et nærbilde av skogen (høyoppløselig satellittbilde fra Google Earth) som finnes innenfor den blå rammen. Det er denne typen skog med tett kronedekke som selskapet begynte å avvirke i 2013, og som det sannsynligvis vil fortsette med i årene fremover.

¹³ Basert på kart over konsesjonsområdene fra BPN 2010, BPN 2012, Ministry of Forestry 2013.

¹⁴ Landsat 8 (2009) satellittbilde av konsesjonsområdet. Bildet av skogdekke er fra Google Earth, august 2009. Konsesjonsområdet sør for PT Citra Sawit Cemerlang er PT Permata Sawit Mandiri, som Genting Plantation har opsjon på å kjøpe fra sin joint venture partner, the Sepanjang Group.

Figur 3: Konsesjonsområdet til PT Kapuas Maju Jaya (blå linjer). Det rødlige området viser arealet som ble avskoget i 2008-2012.¹⁵

4.3 Konvertering av orangutang-habitater

Både kart og akademisk litteratur tyder på at fem av Genting Plantations' konsesjonsområder (PT Citra Sawit Cemerlang, PT Dwie Warna Karya, PT Susanteri Permai og PT Kapuas Maju Jaya) overlapper med områder som er blitt kartlagt som leveområder for orangutanger (*Pongo pygmaeus*) (se Figur 4).¹⁶ Den bornesiske orangutangen er klassifisert som sterkt truet på *The International Union for the Conservation of Nature's* (IUCN) rødliste og fredet i Indonesia. Med unntak av PT Citra Sawit Cemerlang-konsesjonen har selskapet konvertert mesteparten av habitatene i disse konsesjonsområdene. Orangutangen er ofte ansett for å være en "flaggskipart" som belyser truslene mot hele det økosystemet som den er en del av. Bevaring av denne arten vil også kunne bidra til å bevare andre arter med samme leveområde og som er sårbar overfor de samme truslene.¹⁷

Mye av landskapet og orangutang-habitatene i Kalimantan er gjennom mange år blitt degradert, og skogen er blitt fragmentert i det landskapet der Genting Plantation har sine konsesjonsområder. Det innebærer at artsrikdommen og økosystemene som en gang fantes i området, er blitt påvirket over flere år, og at viktige verdier allerede kan ha gått tapt. Samtidig kan det også bety at nettopp de skogområdene som står igjen i konsesjonsområdene, kan ha viktige økologiske funksjoner. Ettersom Genting ikke har bidratt med informasjon, er det vanskelig å bedømme i hvilken grad selskapets konsesjonsområder faktisk inneholder viktige verneverdier, om de er leveområder for truede arter eller hvilken betydning de gjenværende skogområdene har i landskapet. Ut i fra beliggenheten til konsesjonsområdene og annen

¹⁵ Landsat 7 satellittbilder 2008-2012.

¹⁶ Meijaard, E., Dennis, R. and Singleton, I. (2004) *Borneo Orang-utan PHVA Habitats Units: Composite dataset developed by Meijaard & Dennis [2003] and amended by delegates of the Orang-utan PHVA Workshop*, Jakarta, January 15-18, 2004 [Subsequently further updated by E. Meijaard]. Se også Wich SA, Gaveau D, Abram N, Ancrenaz M, Baccini A, et al. (2012) Understanding the Impacts of Land-Use Policies on a Threatened Species: Is There a Future for the Bornean Orang-utan? *PLoS ONE* 7(11): e49142. doi:10.1371/journal.pone.0049142.

¹⁷ <http://www.fauna-flora.org/initiatives/flagship-species-fund/>.

tilgjengelig informasjon legger rådet likevel til grunn at det overveiende sannsynlig finnes viktige økologiske verdier i konsesjonsområdene.

Figur 4: Google Earth image overlatt med kart over orangutang habitater (brune områder) og konsesjonsområdene til Genting Plantations (sorte, blå og røde linjer). Nærbilde av konsesjonsområdene i den nedre delen av bildet.¹⁸

4.4 Konvertering av torvmyr

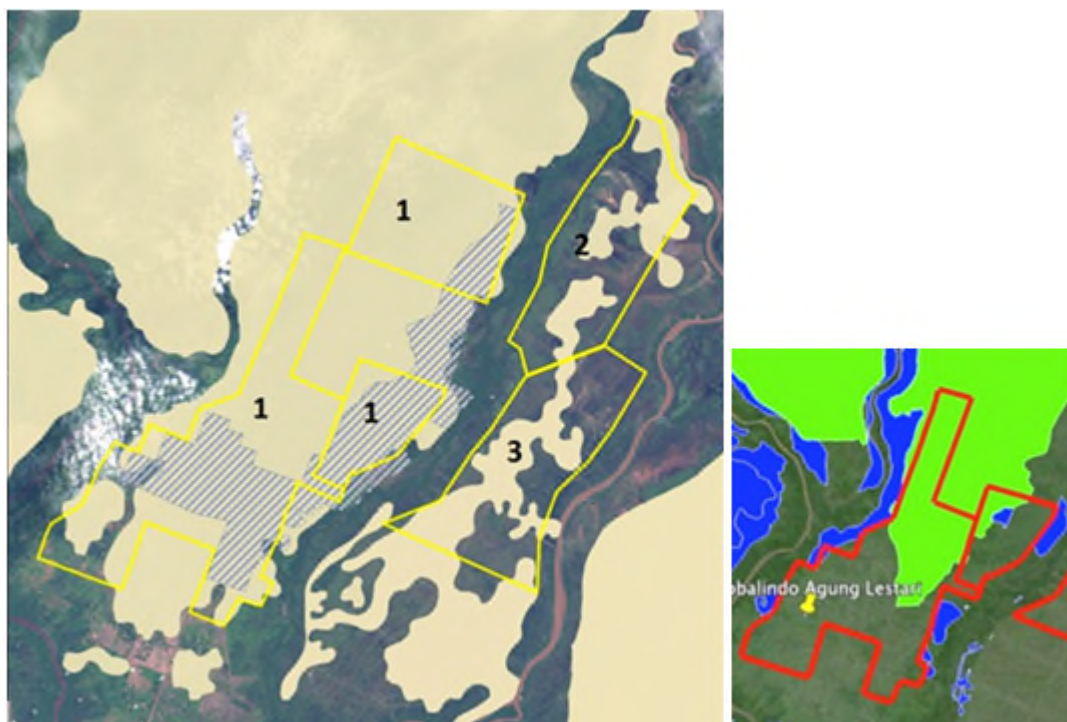
Alle de tre Globalindo-konsesjonsområdene i Central Kalimantan ser ut til opprinnelig å ha vært anlagt på sumpskog.

Skogen ser ut til å ha blitt avvirket før Genting Plantation kjøpte konsesjonsområdene, men torvmyrene finnes fortsatt (se Figur 5). Mer enn 70 prosent (395 km²) av konsesjonsområdene består av torvmyr.¹⁹ Dybden på torvmyrene varierer, men rundt 100 km² er mer enn 4 m tykk.

Rundt 182 km² av konsesjonsområdet til PT Globalindo Agung Lestari er tilplantet med oljepalmer. En vesentlig andel av dette konsesjonsområdet, herunder området med dyp torvmyr, ser ut til å overlappe med Norge-Indonesia-moratoriet, (se Figur 5, høyre bilde). Også en stor andel av konsesjonsområdet til PT Suraya Agro Palm i West-Kalimantan omfatter torvmyr (32 km², 1-2m dybde) som nå er i ferd med å bli utviklet.

¹⁸ Se fotnote 16.

¹⁹ Globalindo Agung Lestari: 284 km², hvorav mer enn 100 km² er dyp torvmyr, Investama Lestari: 63 km² og Globalindo Mitra Abadi Lestari: 48 km².

Figur 5: Venstre bilde: Konsesjonsområdene til Globalindo; Globalindo Agung Lestari (1), Globalindo Mitra Abadi Lestari (2) og Globalindo Investama Lestari (3). Lyse gule områder er torvmyr, skraverte områder viser områder som er ryddet og tilplantet og gule linjer viser grenser for konsesjonsområdene. Høyre bilde: Konesesjonsområdet til Globalindo Agung Lestari (røde linjer) der lyse grønne områder viser sammenfall med Norge-Indonesia-moratoriet (dyp torvmyr)²⁰.

Lovgivningen i Indonesia når det gjelder utviklingen av torvmyr, er komplisert, og det er ikke klart for rådet om selskapet har tillatelse til å konvertere områdene med dyp torvmyr. Norge-Indonesia-moratoriet skal bidra til å hindre drenering av torvmyrer generelt, men er ikke bindende og gjelder kun for nye konsesjoner.

5 Informasjon fra selskapet

5.1 Etikkrådets kontakt med Genting

Rådet kontaktet Genting i mai og august 2012 og igjen i mars 2013 med anmodning om informasjon om de miljømessige og sosiale virkningene knyttet til selskapets plantasjedrift, blant annet om hvordan utviklingen av nye plantasjer påvirker skog, økosystemer og biologisk mangfold, og hvordan skog med spesielle verneverdier i konsesjonsområdene blir identifisert og bevart. I desember 2013 fikk Genting tilsendt et utkast til tilrådning for kommentarer. Selskapet er blitt kontaktet flere ganger etter dette. Selskapet har ikke svart på noen av rådets henvendelser.

5.2 Gentings posisjon

Genting Plantation har som mål: "... to achieve a balanced integration of ethical, social,

²⁰ Provincial Plantation Office/Disbunprov2013: *Central Kalimantan oil palm concession map*, Wetlands International 2002: *Peatland distribution map*, Landsat 7 satellittbilder fra 2008 og Landsat 8 satellittbilder fra 2013, USGS.

*environmental and economic considerations in the way we conduct our business to create sustainable long-term value for all stakeholders."*²¹

Genting Plantations har vært medlem av *the Roundtable for Sustainable Palm Oil* (RSPO) siden november 2006. I sin bærekraftsrapport for 2012 skriver selskapet at det har gjort jevne fremskritt i å få samsvar mellom egen praksis og RSPO-standardene.²²

*"A priority for us in the coming year is to ensure that our operating units comply with the regulatory requirements in the countries where we are operating in - including compliance with the mandatory ISPO [Indonesian Sustainable Palm Oil System] certification. We will also continue working towards meeting the requirements of the RSPO P&C [Principles and Criteria] by stepping up the implementation of more effective management systems in all areas of our business practices, including the enhancement of our operations to benefit the environment e.g. mapping out any fragile and sensitive areas, GHG [Green House Gas] emissions and better management of agrochemical inputs".*²³

Ingen av selskapets plantasjer er så langt blitt sertifisert. Selskapet har som mål å starte sertifiseringsprosessen for de indonesiske plantasjene i 2018 og 2019. Selskapet skriver at det har gjennomført kartlegginger av verneverdier i skog (*High Conservation Value (HCV) assessments*) og sosiale konsekvensvurderinger, samt at pålagte HMS-tiltak og god jordbrukspraksis blir gjennomført.²⁴

6 Etikkrådets vurdering

Basert på den informasjonen som Etikkrådet har hatt tilgang til, har rådet vurdert om det er en uakseptabel risiko for at Genting er ansvarlig for alvorlig miljøskade gjennom datterselskapet Genting Plantations' anlegg av oljepalmeplantasjer i Indonesia. Rådet har konsentrert sin vurdering om ti konsesjonsområder i Indonesia der konvertering av skog og torvmyr til plantasjer pågår eller nylig er gjennomført.

Ettersom Genting ikke har gitt informasjon verken om hvor datterselskapets konsesjonsområder befinner seg, hvilken vegetasjon som dekker områdene, eller hvilke virkninger konverteringen har på natur og miljø, har rådet basert sin vurdering på egne undersøkelser. De kildene som rådet har benyttet, gir indikasjoner, men ingen detaljert informasjon om skogtilstanden eller det biologiske mangfoldet i det enkelte konsesjonsområdet.

Rådet legger til grunn at selskapets konsesjonsområder i West og Central Kalimantan ligger innenfor to viktige globale økoregioner, *the Bornean Lowland Rainforest Ecoregion*, og *the Southwest Borneo Freshwater Swamp Forests Ecoregion*. I sin naturlige tilstand er disse økosystemene kjent for et uvanlig rikt biologisk mangfold med et stort innslag av stedege arter. Anlegg av oljepalmeplantasjer er en av de viktigste truslene mot disse økosystemene.

De ti konsesjonsområdene som rådet har vurdert, dekker ca 1 500 km² i West og Central Kalimantan. Rådets undersøkelser tyder på at selskapet i perioden 2008-2012 har konvertert ca. 230 km² skog og torvmyr i syv av disse konsesjonsområdene, herunder lavlandsskog i god tilstand. Fem av de ti konsesjonsområdene ser ut til å overlappe med områder som er kartlagt som potensielle leveområder for orangutanger. Alle disse områdene er allerede blitt konvertert, med unntak av ett der rydding av skog pågår. Fire konsesjonsområder som er i ferd med å bli

²¹ Genting Plantations. Annual Report 2012.

²² Genting Plantations progress report to RSPO 2011-2012, http://www.rspo.org/sites/default/files/ACOP2012_GRW_1-0086-06-000-00-74.pdf. In 2011, Indonesia's Minister of Agriculture issued a decree on ISPO in 2011 that required all palm estates to adopt sustainable practices by 2014. To the Council's knowledge, ISPO only concerns legal compliance

²³ Genting Plantations progress report to RSPO 2011-2012,

²⁴ Se fotnote 23.

konvertert, overlapper med til dels dyp torvmyr. Et av disse igjen ser ut til å ligge innenfor områder som omfattes av Norge-Indonesia-moratoriet som skal redusere konverteringen av primærskog og torvmyr til plantasjer. Genting Plantations konvertering av skog og torvmyr er neppe ulovlig ettersom moratoriet gjelder nye konsesjonsområder. Rådet finner likevel at en utvikling av disse områdene vil være i strid med intensjonene både til myndighetenes initiativer og internasjonale avtaler for å stanse avskoging og forringelse av tropisk skog.

Den faktiske tilstanden på skog og torvmyrer samt det biologiske mangfoldet i konsesjonsområdene er ikke kjent, og det er derfor heller ikke kjent hvilke økologiske verdier som vil gå tapt som følge av konverteringen. Rådet har etterspurt slik informasjon fra Genting, herunder hvordan verneverdiene blir identifisert og forvaltet. Selskapet har ikke svart på noen av rådets henvendelser.

Genting gir få opplysninger om hvilke tiltak som er gjennomført for å redusere negative effekter på biologiske mangfold som konverteringen av skog og torvmyr medfører. Selv om selskapet sier at det kartlegger verneverdier i konsesjonsområdene (HCV-vurderinger), er det ikke klart hva grunnlaget eller omfanget av disse vurderingene er, eller om verneområder bevares. At selskapet ikke gir innsyn i HCV-vurderingen, svekker troverdigheten i selskapets arbeid med å bevare biologisk mangfold. Ifølge selskapet skal arbeidet med RSPO-sertifiseringen av konsesjonsområdene i Indonesia starte i 2018 eller 2019. Etter rådets oppfatning er dette en uvanlig lang tidshorisont for å oppnå en mer bærekraftig praksis. Når konverteringen fortsetter uten at et forsvarlig forvaltningssystem er på plass, sikrer ikke selskapet at viktige økologiske verdier blir bevart i konsesjonsområdene..

Grunnlaget for å vurdere skogtilstand, artsrikdom og økosystemer har i denne saken vært begrenset. Rådet finner at mangelen på data, selskapets ugjennomsiktighet og det faktum at konsesjonsområdene synes å ligge i områder med et uvanlig rikt og enestående biologisk mangfold, innebærer en uakseptabel risiko for at konverteringen fører til en irreversibel påvirkning av økosystemer og artsmangfold. Selskapet gir ingen informasjon om verneverdier i sine konsesjonsområder og ser ut til å ha konvertert økologiske viktige habitater uten at det er gjennomført avbøtende tiltak for å redusere negative miljøeffekter. De tiltakene som selskapet opplyser om, vil etter rådets syn ikke være tilstrekkelige til å redusere risikoen for alvorlig miljøskade knyttet til den pågående og fremtidige konverteringen av skog til oljepalmeplantasjer.

7 Tilrådning

Etikkrådet tilrår å utelukke selskapet Genting Berhad og datterselskapet Genting Plantations Berhad fra investeringsuniverset til Statens pensjonsfond utland på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet er ansvarlig for alvorlig miljøskade.

Ola Mestad
Leder

(sign.)

Dag Olav Hessen

(sign.)

Ylva Lindberg

(sign.)

Marianne Olsson

(sign.)

Bente Rathe

(sign.)